

Badanie opinii młodych lekarzy:

„Problemy i bariery związane z kształceniem poddyplomowym”

„Problemy i bariery związane z kształceniem poddyplomowym”

Szczegółowe wyniki badania:

system egzaminów specjalizacyjnych

Egzaminy specjalizacyjne: podsumowanie wyników (1/3).

- Na pytanie o ogólną ocenę zasad systemu egzaminów znaczna część respondentów (23%) udzieliła odpowiedzi „trudno powiedzieć”, co oznacza, że niemal co czwarty badany nie znał zapewne zbyt dobrze tych zasad. Znacznie utrudnia to interpretację otrzymanego wyniku. Z jednej strony wydaje się, że bardziej diagnostyczna jest ocena osób, które mają za sobą doświadczenie związane ze zdawaniem egzaminu specjalizacyjnego, z drugiej jednak, w przekroju całego badania widać, że oceny tej grupy respondentów były zazwyczaj bardziej pozytywne (lub mniej negatywne) niż pozostałych badanych. Biorąc to pod uwagę, należy uznać, że skoro nawet w najlepiej oceniającej grupie średnia ocena (3,23) była tylko nieznacznie powyżej oceny neutralnej (3,0), zasady systemu egzaminów specjalizacyjnych nie są satysfakcjonujące dla młodych lekarzy i również ten aspekt wymaga zmian.
- Wniosek ten potwierdzają wyniki szczegółowe, które pokazują, że młodzi lekarzy dostrzegają wiele problemów związanych ze sposobem, w jaki są przeprowadzane egzaminy. Spośród dziewięciu badanych kwestii aż siedem uzyskało średni wynik wskazujący, że zdaniem badanych mamy do czynienia z bardzo istotnymi problemami. W opinii respondentów największymi z nich są nieprzewidywalność stopnia trudności pytań egzaminacyjnych oraz brak jawności pytań egzaminacyjnych (ok. 90% wskazań).

Egzaminy specjalizacyjne: podsumowanie wyników (2/3).

- Brak związku pytań egzaminacyjnych z praktyką specjalizacyjną, niespójność wiedzy w wymaganiach egzaminacyjnych oraz trudności ze wskazaniem jednej prawdziwej odpowiedzi na pytanie miały niewiele niższy odsetek wskazań, że są to problemy istotne. W przypadku dwóch ostatnich kwestii istotność problemu potwierdziło ponad 80% osób, które już zdawały egzamin. Można stwierdzić, że w opinii badanych zarówno sposób ustalania zakresu wiedzy wymaganej na egzaminie, jak i konstruowanie pytań egzaminacyjnych wymagają poprawy.
- Negatywną wymowę oceny aktualnego systemu egzaminowania uzupełniają opinie o przedstawionych w badaniu propozycjach zmian. Pięć z siedmiu zaproponowanych pomysłów uzyskało akceptację ponad 90% respondentów. Propozycja wprowadzenia zewnętrznej kontroli poprawności pytań i odpowiedzi egzaminacyjnych uzyskała największe poparcie w całym badaniu (średnia 4,86, przy pozytywnej ocenie aż 97% respondentów). Pozostałe wysoko ocenione propozycje to ujawnianie pytań egzaminacyjnych wraz z właściwymi odpowiedziami, bardziej praktyczny charakter pytań a także spójność i ograniczony zakres wiedzy wymaganej do egzaminu.
- W pracach zmierzających do udoskonalenia systemu przeprowadzania egzaminów specjalizacyjnych przedstawione powyżej propozycje powinny być traktowane jako bardzo ważne i potrzebne, ponieważ są one oczekiwane przez ogromną większość młodych lekarzy.

Egzaminy specjalizacyjne: podsumowanie wyników (3/3).

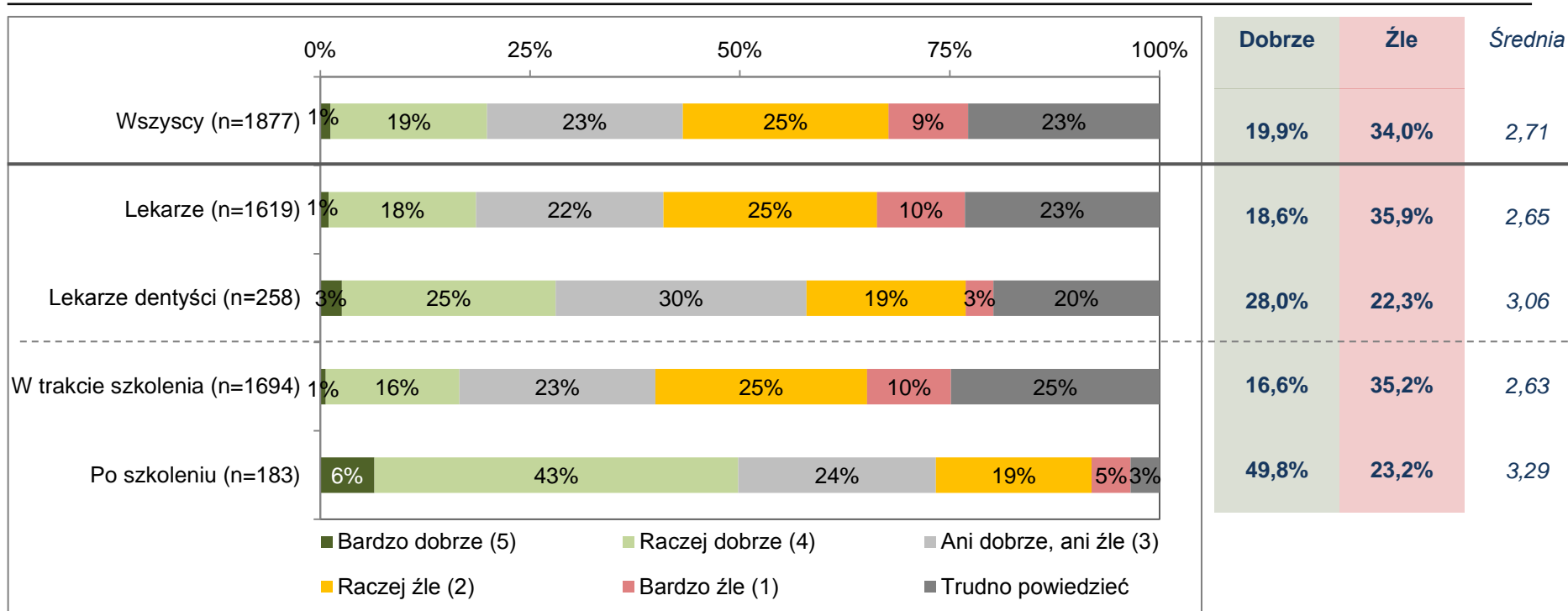
- Wyniki badania dość wyraźnie wskazują problemy związane z egzaminami specjalizacyjnymi. Część problemów nie została przez badanych uznane za istotne i niektóre propozycje nie spotkały się z aprobatą.
- Możliwość nieuczciwego rozwiązywania testu („ściągnięcie”) respondenci ocenili jako mało istotny problem. Szczególnie w grupie osób, które zakończyły już szkolenie odnotowano bardzo wysoki odsetek odpowiedzi twierdzących, że zjawisko nie stanowi problemu (47%).
- Najniżej ocenioną z prezentowanych w badaniu propozycji poprawy systemu egzaminów była koncepcja, by egzamin zastąpić decyzją opiekuna/mentora (decydującego w oparciu o „twarde” kryteria). Jak się wydaje, u podłoża sprzeciwu części badanych mogła leżeć obawa, że takie rozwiązanie może prowadzić do kolejnych nieprawidłowości mających podobne do blokowania miejsc specjalizacyjnych podłoże.
- Wyniki tej części badania mogą świadczyć, że w opinii środowiska młodych lekarzy i lekarzy dentyistów system i sposób przeprowadzania egzaminów ma co najmniej kilka bardzo istotnych mankamentów, które wymagają poprawy. Respondenci także dość zdecydowanie wskazali potrzebę wdrożenia takich rozwiązań, jak wprowadzenie zewnętrznej kontroli poprawności pytań egzaminacyjnych, ujawnianie pytań wraz z właściwymi odpowiedziami, bardziej praktyczny charakter pytań a także spójność i określony/ograniczony zakres wiedzy wymaganej do egzaminu.

„Problemy i bariery związane z kształceniem podyplomowym”

Ocena zasad i systemu egzaminów specjalizacyjnych

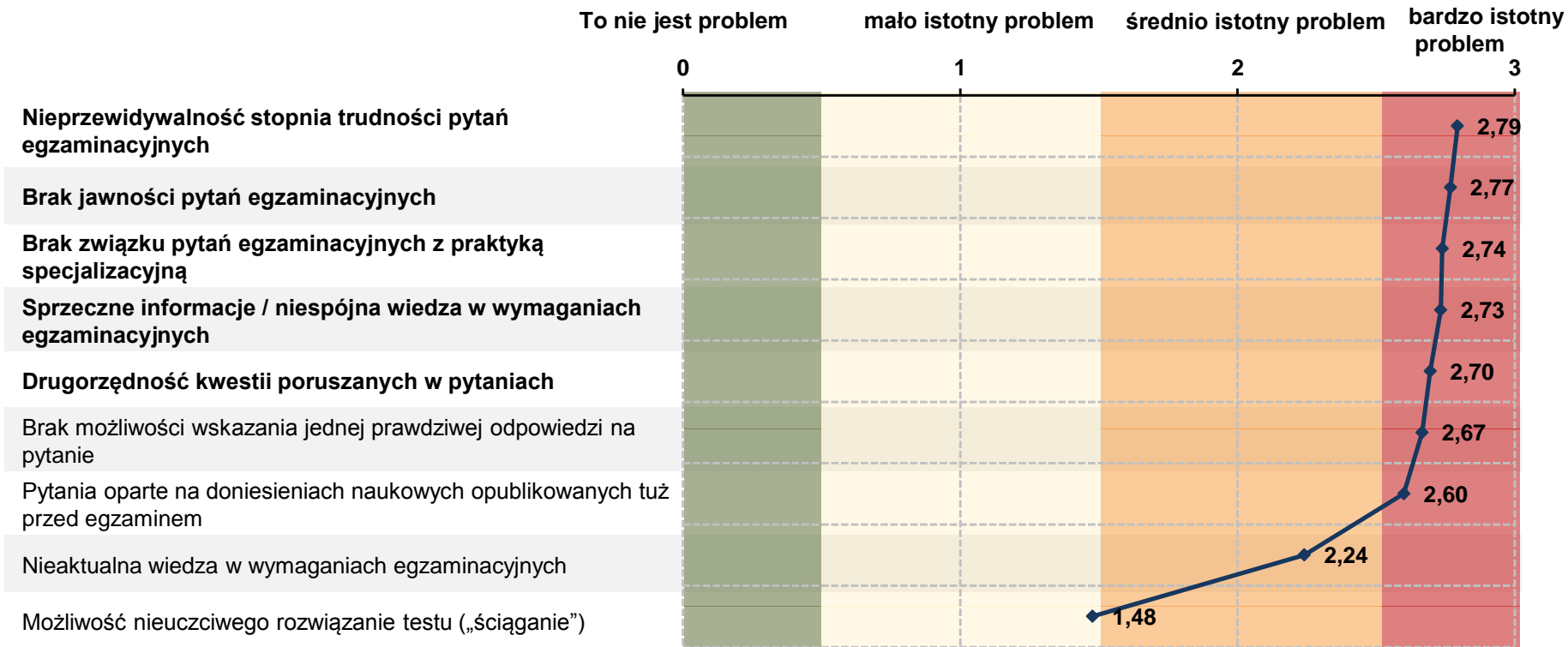
Ocena ogólna: zasady systemu egzaminów specjalizacyjnych (ocena samego systemu regulowanego przez odpowiednie przepisy, a nie tego, jak on w rzeczywistości funkcjonuje)

- Znaczny odsetek odpowiedzi „trudno powiedzieć” wskazuje, że niemal co czwarty badany nie znał zbyt dobrze zasad systemu egzaminów specjalizacyjnych. W grupie osób, które nie rozpoczęły szkolenia specjalizacyjnego odsetek ten wyniósł 54%, dlatego w prezentowanych wynikach pominięto odpowiedzi respondentów z tej grupy.
- Wśród pozostałych osób zwraca uwagę znaczna różnica ocen między respondentami odbywającymi szkolenie (46,9% ocen negatywnych wśród osób, które wyraziły ocenę inną niż „trudno powiedzieć”) a osobami, które już ukończyły szkolenie (51,3% ocen pozytywnych spośród osób, które wyraziły ocenę inną niż „trudno powiedzieć”).

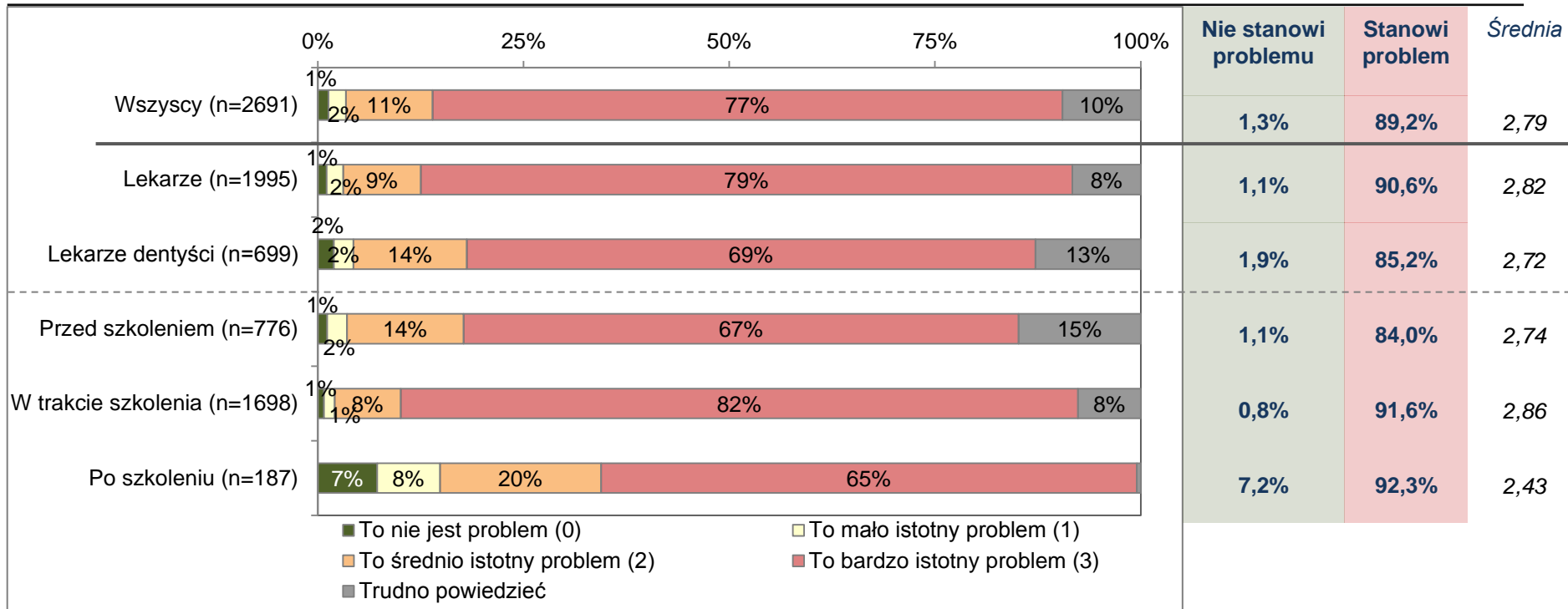
Tak znaczna różnica ocen utrudnia interpretację wyników, ale należy przyjąć, że bardziej diagnostyczna jest ocena osób, które mają za sobą doświadczenie związane ze zdawaniem egzaminu specjalizacyjnego.

Średnia ocen aspektów systemu egzaminowania specjalizacyjnego

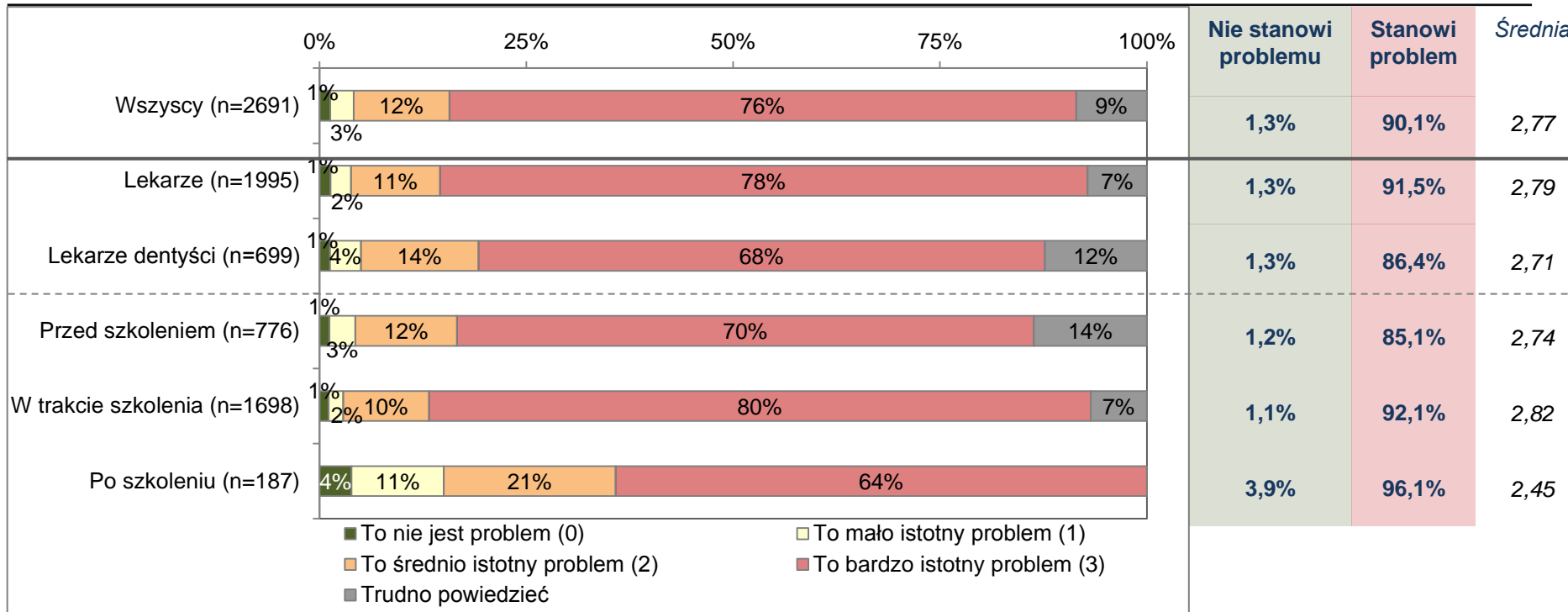
- **Największym problemem** związanym z egzaminami specjalizacyjnymi jest według respondentów **nieprzewidywalność stopnia trudności pytań egzaminacyjnych**. Jednak różnice w ocenach najważniejszych siedmiu problemów są minimalne. **Niemal wszystkie z ocenianych w badaniu aspektów systemu egzaminowania specjalizacyjnego są w opinii uczestników badania bardzo istotnymi problemami.**
- Za średnio istotny problem osoby badane uznały nieaktualną wiedzę w wymaganiach egzaminacyjnych, zaś za mało istotny problem możliwość nieuczciwego rozwiązywania testu.

Ocena systemu egzaminowania specjalizacyjnego: Nieprzewidywalność stopnia trudności pytań egzaminacyjnych

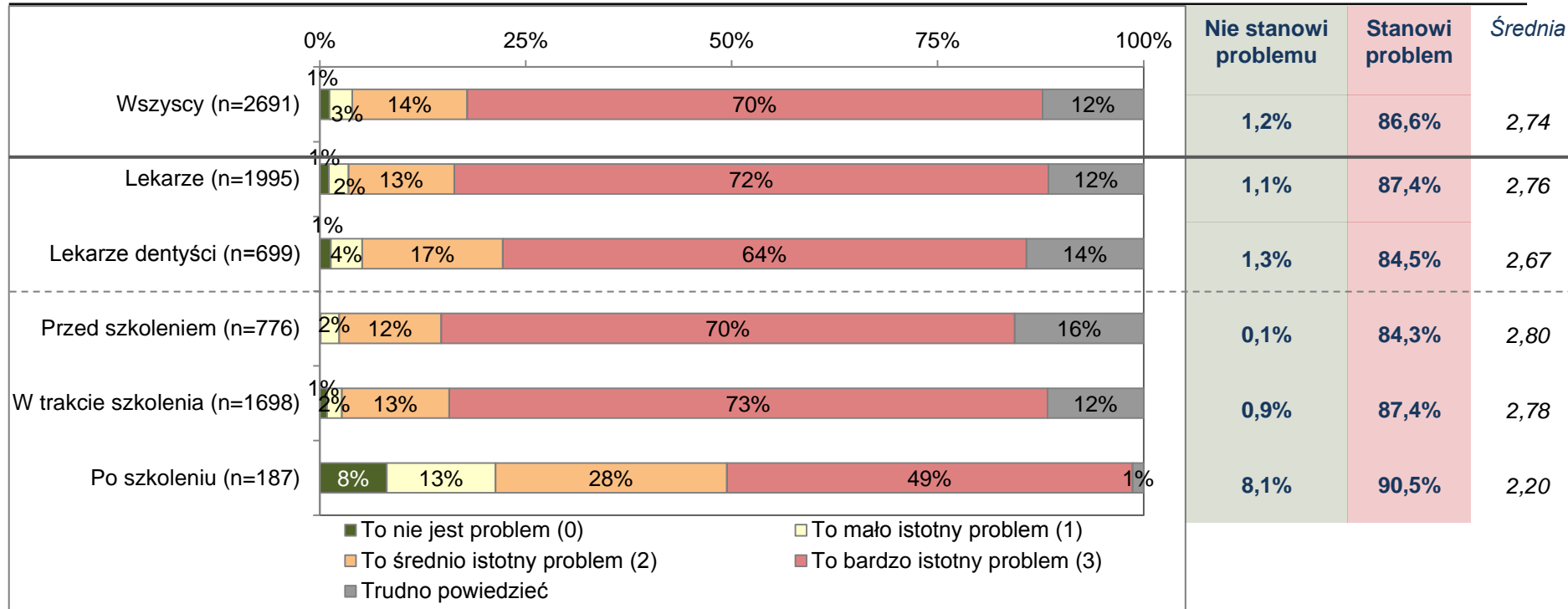
Według dziewięciu na dziesięciu respondentów (89,2%) nieprzewidywalność stopnia trudności egzaminów stanowi problem, z czego dla aż 77% jest on bardzo istotny. Wagę problemu najlepiej ilustruje to, że w grupie osób odbywających specjalizację, jeśli nie uwzględni się wypowiedzi niezdecydowanych, odsetek osób deklarujących skrajne nasilenie problemu wyniósł aż 89% oraz fakt, że tylko co setna osoba (1,3%) zadeklarowała, że omawiane zjawisko nie stanowi problemu.

Ocena systemu egzaminowania specjalizacyjnego: Brak jawności pytań egzaminacyjnych

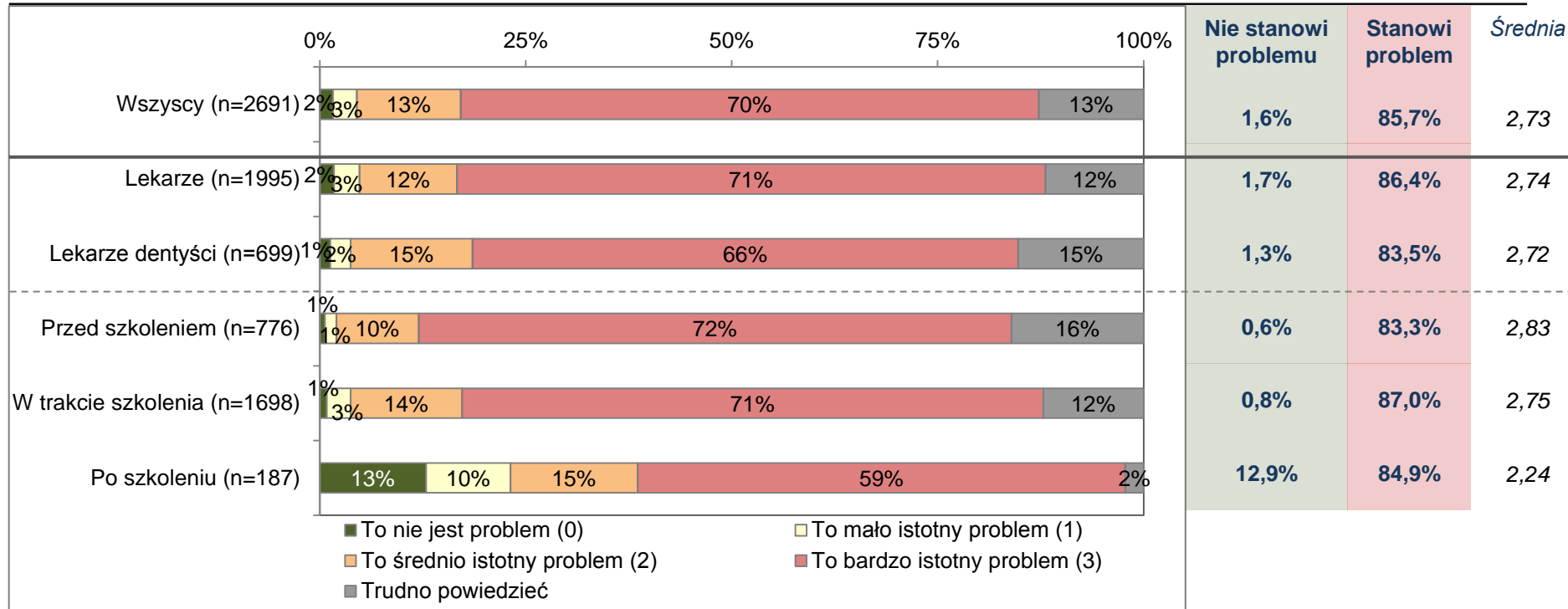
- Kolejnym bardzo istotnym problemem jest brak jawności pytań egzaminacyjnych. Tak wagę problemu oceniło trzy czwarte badanych (76%). Łącznie dla aż dziewięciu na dziesięciu respondentów (90,1%) stanowi to problem, podczas gdy tylko jeden respondent na stu (1,3%) stwierdził że w braku jawności pytań nie widzi żadnego problemu.
- Odsetek osób deklarujących, że brak jawności pytań to problem bardzo istotny był wyraźnie wyższy wśród lekarzy niż w grupie lekarzy dentyistów (78% vs 68%), jednak biorąc pod uwagę dość zbliżone do siebie średnie w obu grupach (2,79 vs 2,71), można uznać, że opinie obu grup niewiele się różnią.

Ocena systemu egzaminowania specjalizacyjnego: Brak związku pytań egzaminacyjnych z praktyką w danej specjalizacji

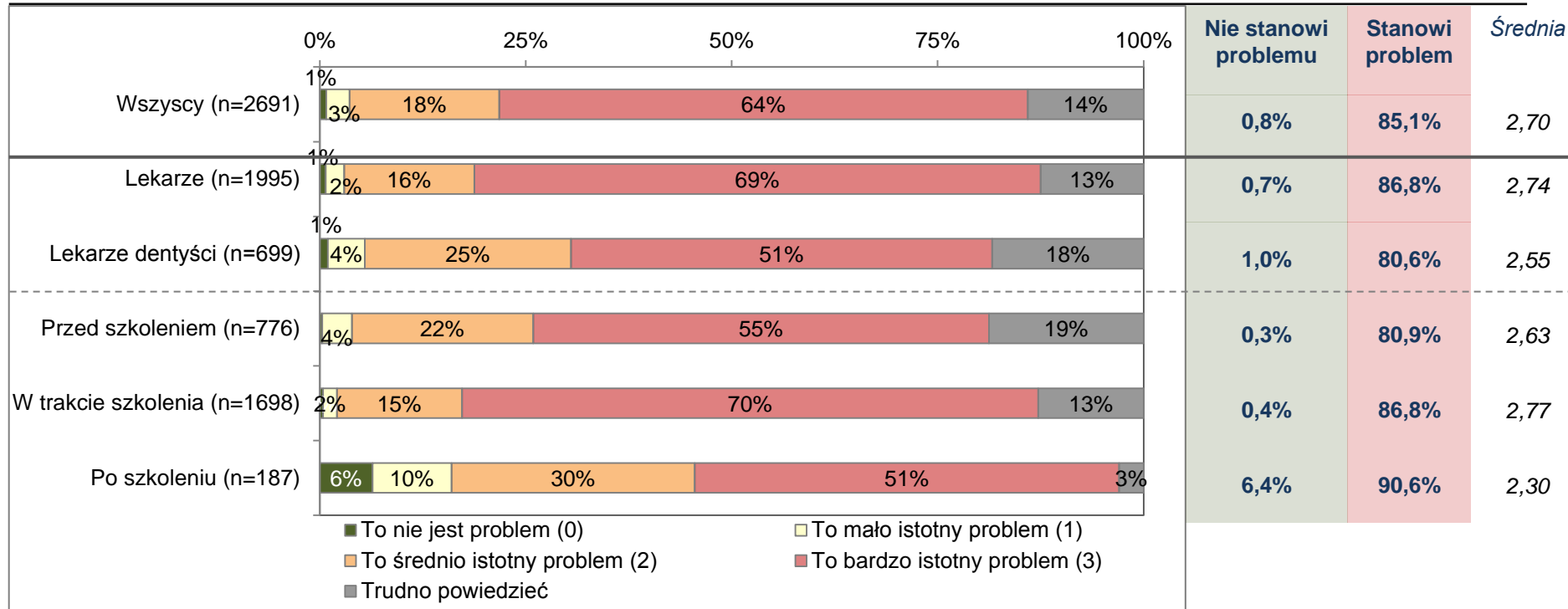
- Brak związku pytań egzaminacyjnych z praktyką w danej specjalizacji stanowi problem dla 86,6% badanych, z czego dla 70% problem jest bardzo istotny. Ponownie jedynie co setny respondent zadeklarował, że omawiany aspekt nie stanowi problemu.
- W tym miejscu warto zwrócić uwagę na znacznie mniej negatywne oceny osób, które już odbyły szkolenie. W tej grupie co trzynasty respondent (8%) nie uważał braku związku pytań z praktyką za problem oraz odsetek osób uważających, że problem jest bardzo istotny był wyraźnie mniejszy niż w pozostałych grupach (49% vs ponad 70%).

Ocena systemu egzaminowania specjalizacyjnego: Sprzeczne informacje / niespójna wiedza w wymaganiach egzaminacyjnych

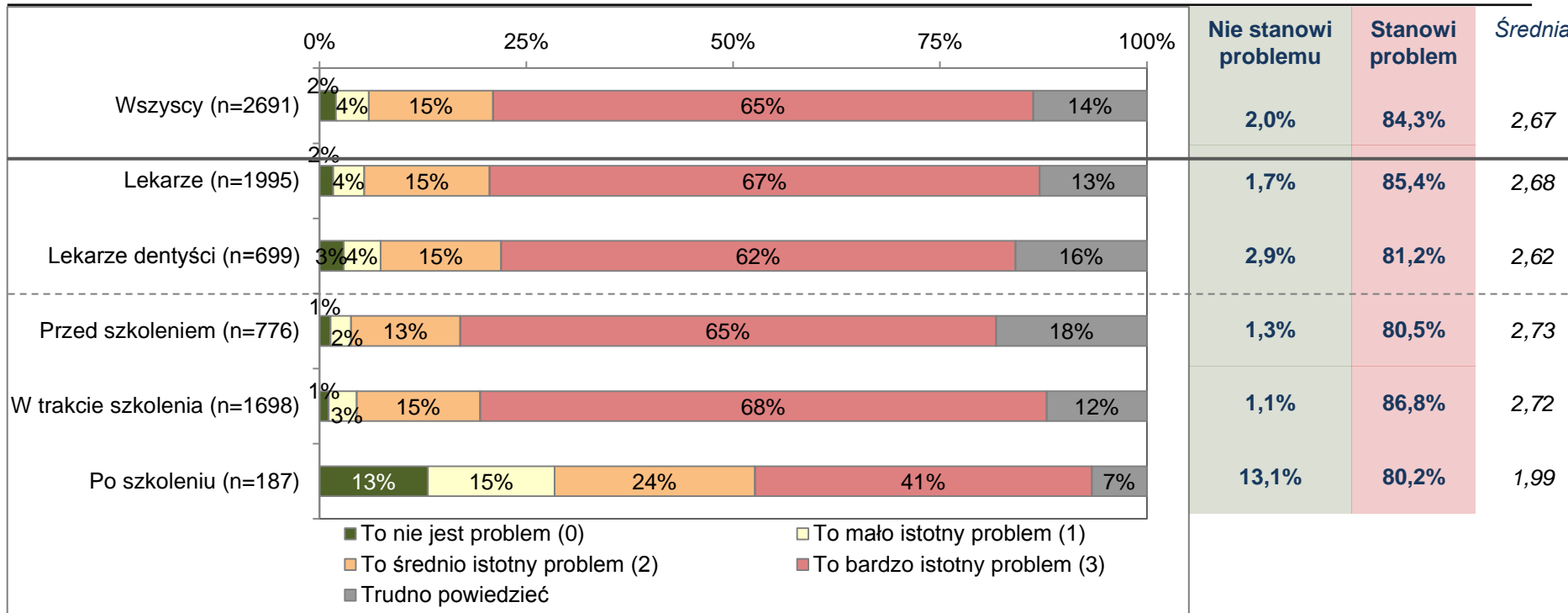
- W opinii prawie dziewięciu z dziesięciu respondentów (85,7%) sprzeczne informacje/niespójna wiedza w wymaganiach egzaminacyjnych stanowią problem, dla zdecydowanej większości (70%) był to problem bardzo istotny. Co sześćdziesiąta z badanych osób (1,6%) stwierdziła, że taki fakt nie stanowi dla niej problemu.
- Mniej negatywne oceny osób, które już odbyły szkolenie (w tym wyraźnie wyższy odsetek osób stwierdzających brak problemu) mogą przemawiać za tym, że waga omawianego aspektu systemu egzaminacyjnego była nieco przeszacowana przez osoby, które jeszcze egzaminu specjalizacyjnego nie zdawały.

Ocena systemu egzaminowania specjalizacyjnego: Drugorzędność kwestii poruszanych w pytaniach

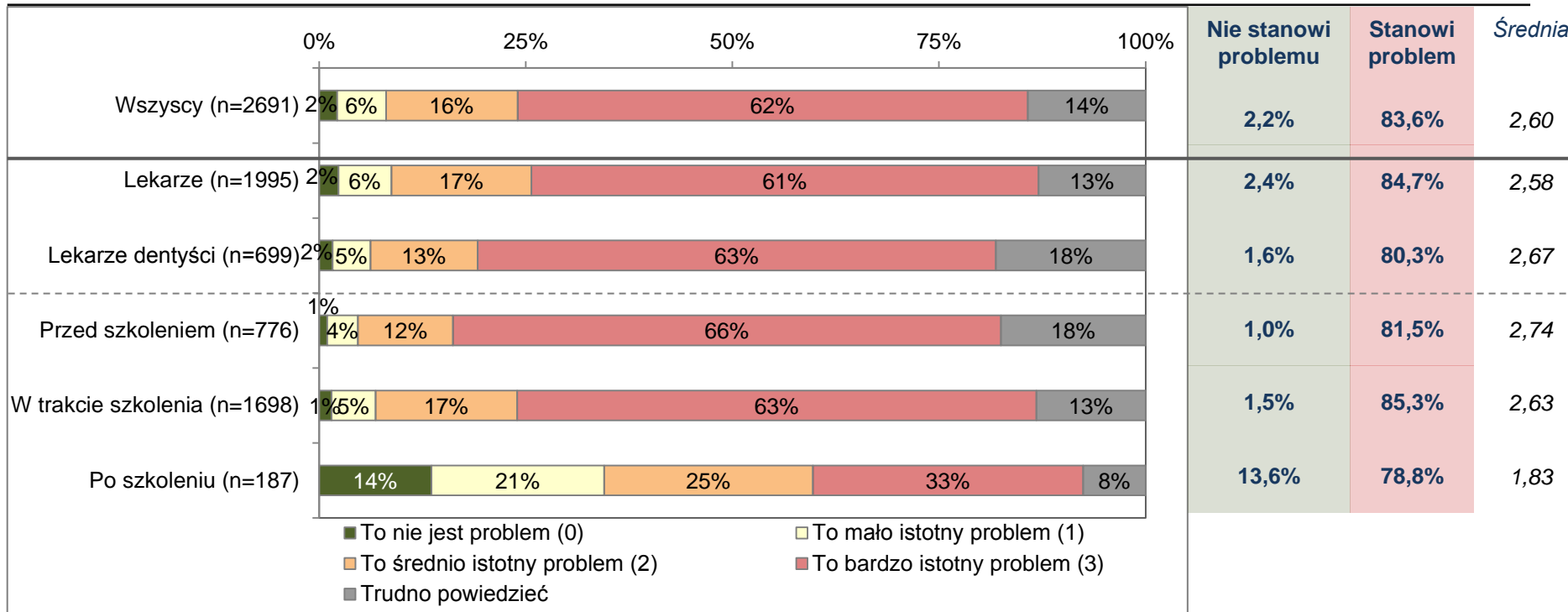
- Dla niemal dwóch trzecich respondentów (64%) drugorzędność (mała istotność) kwestii poruszanych w pytaniach egzaminacyjnych stanowi bardzo istotny problem. Łącznie sześć z siedmiu badanych osób (85,1%) stwierdziło, że omawiane zagadnienie stanowi problem.
- Najbardziej negatywnie zjawisko oceniły osoby obywające szkolenie specjalizacyjne. Widać też zróżnicowanie ocen w podziale respondentów ze względu na tytuł zawodowy (69% ocen skrajnie negatywnych wśród lekarzy wobec 51% wśród lekarzy dentyistów).

Ocena systemu egzaminowania specjalizacyjnego: Brak możliwości wskazania jednej, prawdziwej odpowiedzi na pytanie

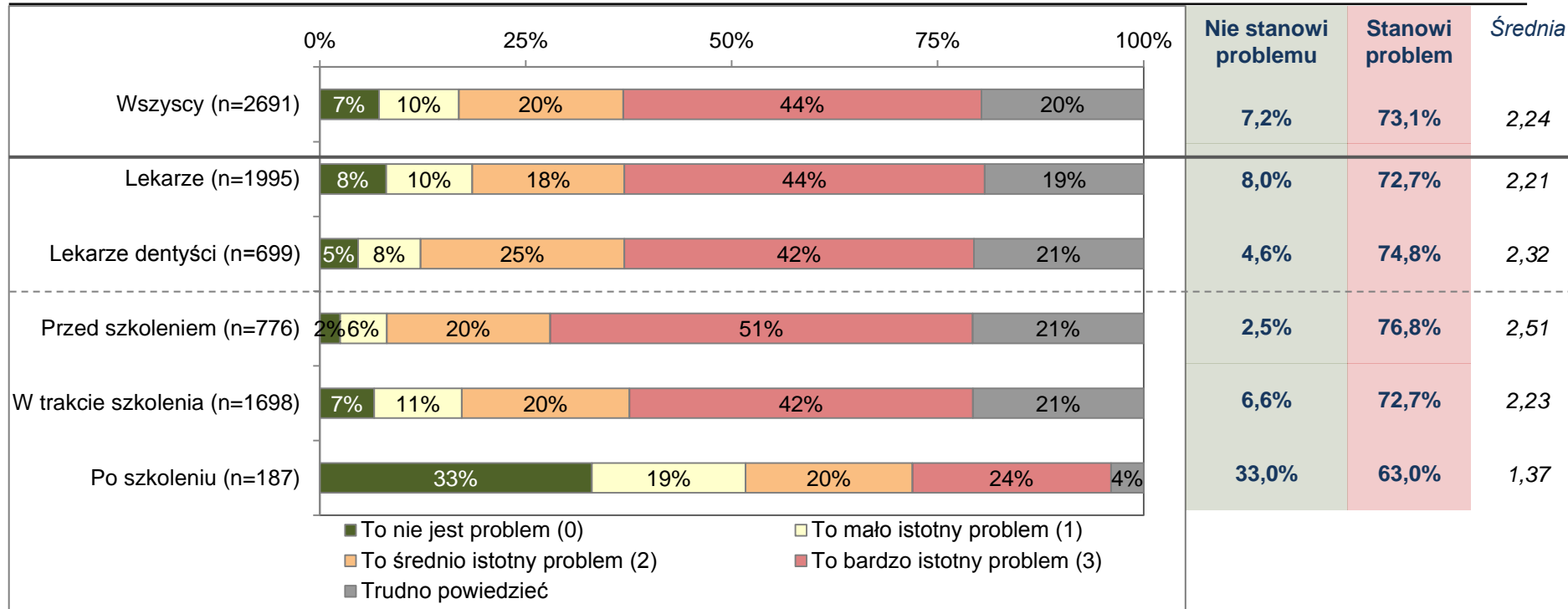
- Trudności ze wskazaniem jednej prawdziwej odpowiedzi na pytanie stanowią bardzo istotny problem dla niemal dwóch trzecich respondentów (65%). Łącznie sześć na siedem badanych osób (84,3%) stwierdziło, że omawiane zagadnienie stanowi problem.
- Fakt, że w grupie osób po szkoleniu co ósma (13%) stwierdziła, że omawiane zjawisko nie stanowi problemu oraz wyraźnie niższy odsetek dla których stanowi ono problem bardzo istotny (41% vs 65-68) przełożył się na zdecydowanie niższy od średniego wynik w tej grupie.

Ocena systemu egzaminowania specjalizacyjnego: Pytania oparte na doniesieniach naukowych opublikowanych tuż przed egzaminem

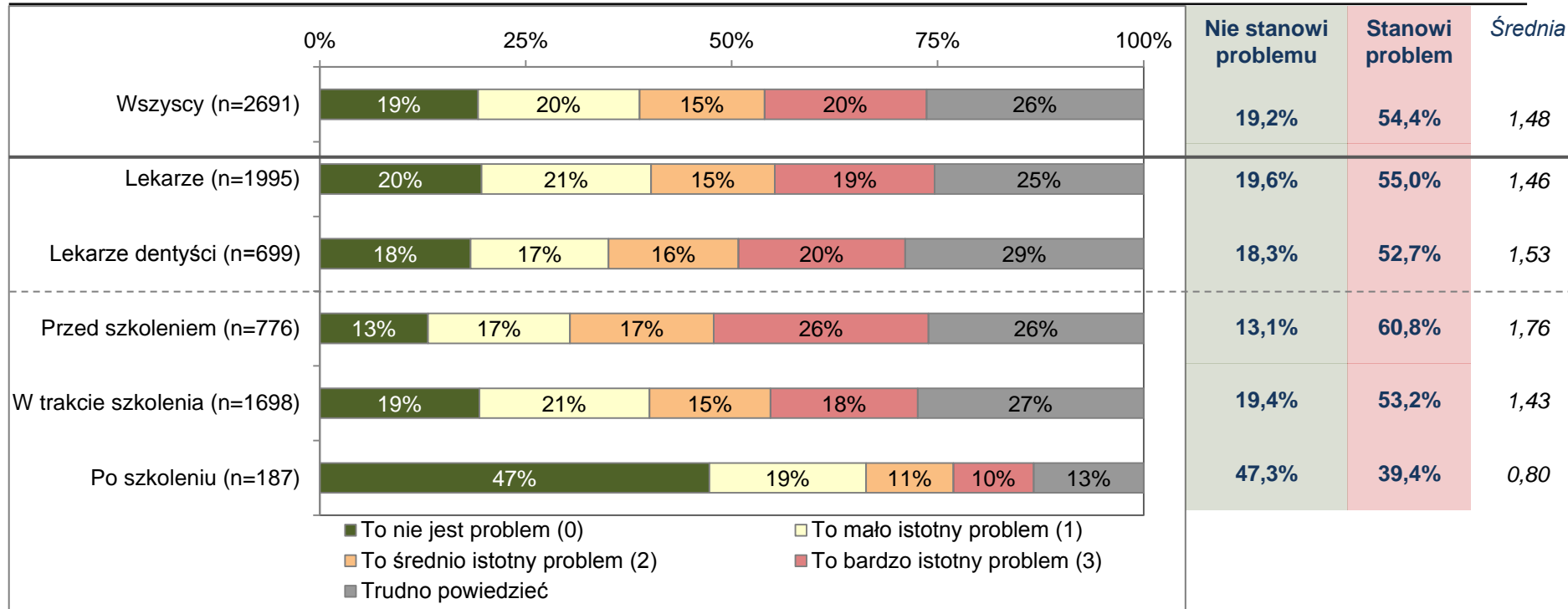
Respondenci bardzo podobnie do oceny braku możliwości wskazania jednej prawdziwej odpowiedzi na pytanie ocenili problem pytań egzaminacyjnych opartych na doniesieniach opublikowanych tuż przed egzaminem (dla 83,4% kwestia ta stanowi problem, z czego dla 62% bardzo istotny).

Ocena systemu egzaminowania specjalizacyjnego: Nieaktualna wiedza w wymaganiach egzaminacyjnych

- Waga problemu nieaktualnej wiedzy w wymaganiach egzaminacyjnych jest wyraźnie mniejsza niż omówionych wcześniej zagadnień.
- Co piąty respondent (20%) stwierdził, że trudno mu określić, na ile zagadnienie jest problemem. Co trzecia osoba (33%) z grupy, która już odbyła szkolenie specjalizacyjne stwierdziła, że nieaktualna wiedza nie stanowi żadnego problemu.

Ocena systemu egzaminowania specjalizacyjnego: Możliwość nieuczciwego rozwiązania testu („ściągnięcie”)

Co czwarty respondent (26%) nie określił, w jakim stopniu uważa, że możliwość nieuczciwego rozwiązania testu („ściągnięcie”) jest problemem. Dla co piątej osoby (19,2%) taka możliwość w ogóle nie stanowi problemu.

„Problemy i bariery związane z kształceniem podyplomowym”

Ocena propozycji udoskonalenia systemu i sposobu przeprowadzania egzaminów specjalizacyjnych

Średnia ocen propozycji udoskonalenia systemu i sposobu przeprowadzania egzaminu specjalizacyjnego

Zewnętrzna, rutynowa kontrola poprawności pytań i odpowiedzi egzaminacyjnych

Ujawnianie pytań egzaminacyjnych wraz właściwymi odpowiedziami

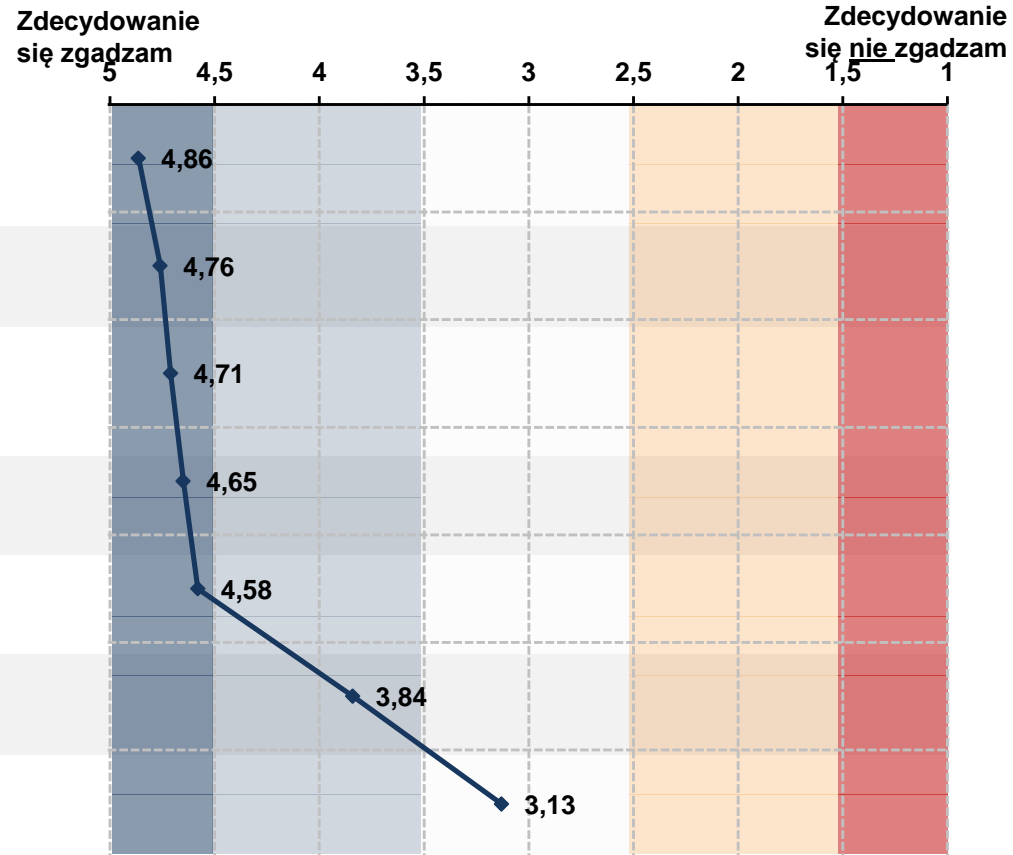
Bardziej praktyczny charakter pytań egzaminacyjnych odnoszących się do konkretnych przypadków

Spójność i ograniczony zakres wiedzy wymaganej do egzaminu

Ujednolicone wytyczne odnośnie sposobu postępowania lekarskiego

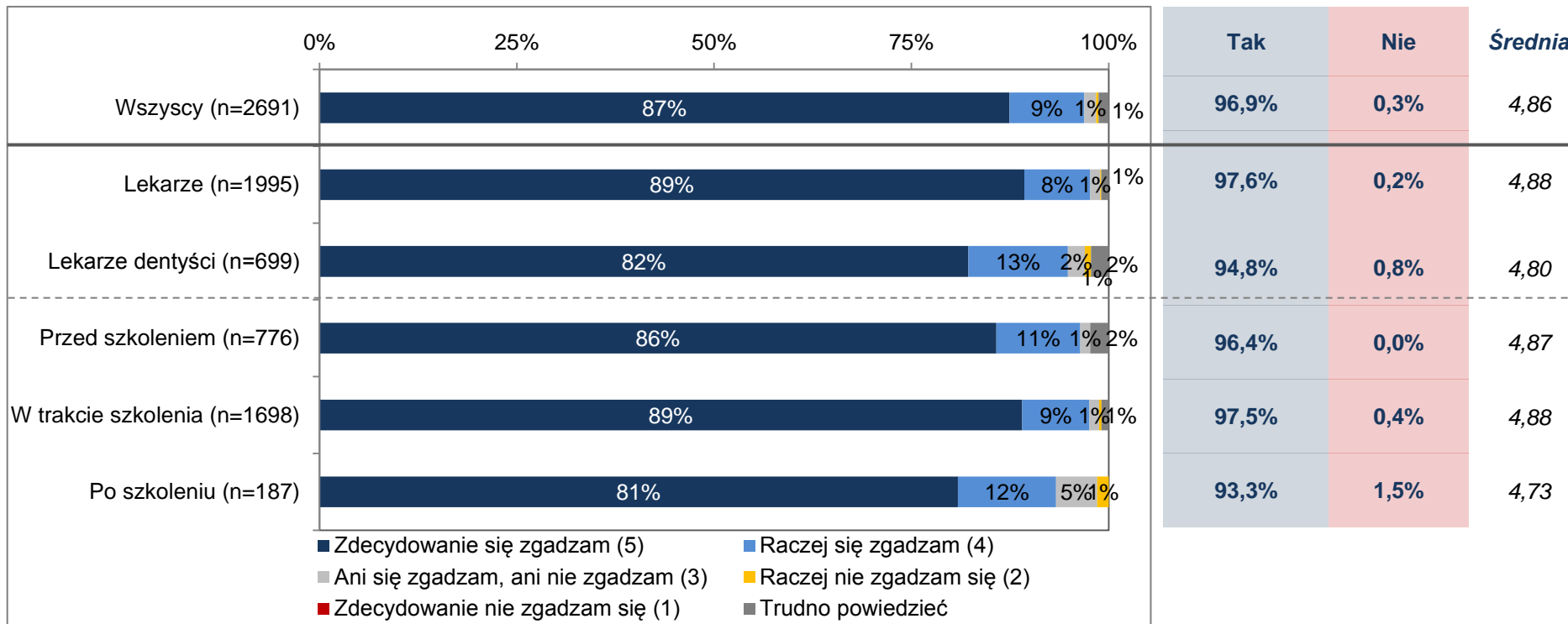
Systematyczne kolokwia w trakcie specjalizacji

Zamiast egzaminu pozytywna opinia opiekuna/mentora

Aż pięć z przedstawionych w badaniu propozycji zmian dotyczących egzaminu zostało przez respondentów ocenionych bardzo wysoko (średnia powyżej 4,5). Poziom akceptacji tych zmian należy interpretować jako silny sygnał środowiska przemawiający za wprowadzeniem zmian w systemie (np. zewnętrzna kontrola) i sposobie przeprowadzania egzaminów specjalizacyjnych (jawne i bardziej praktyczne pytania).

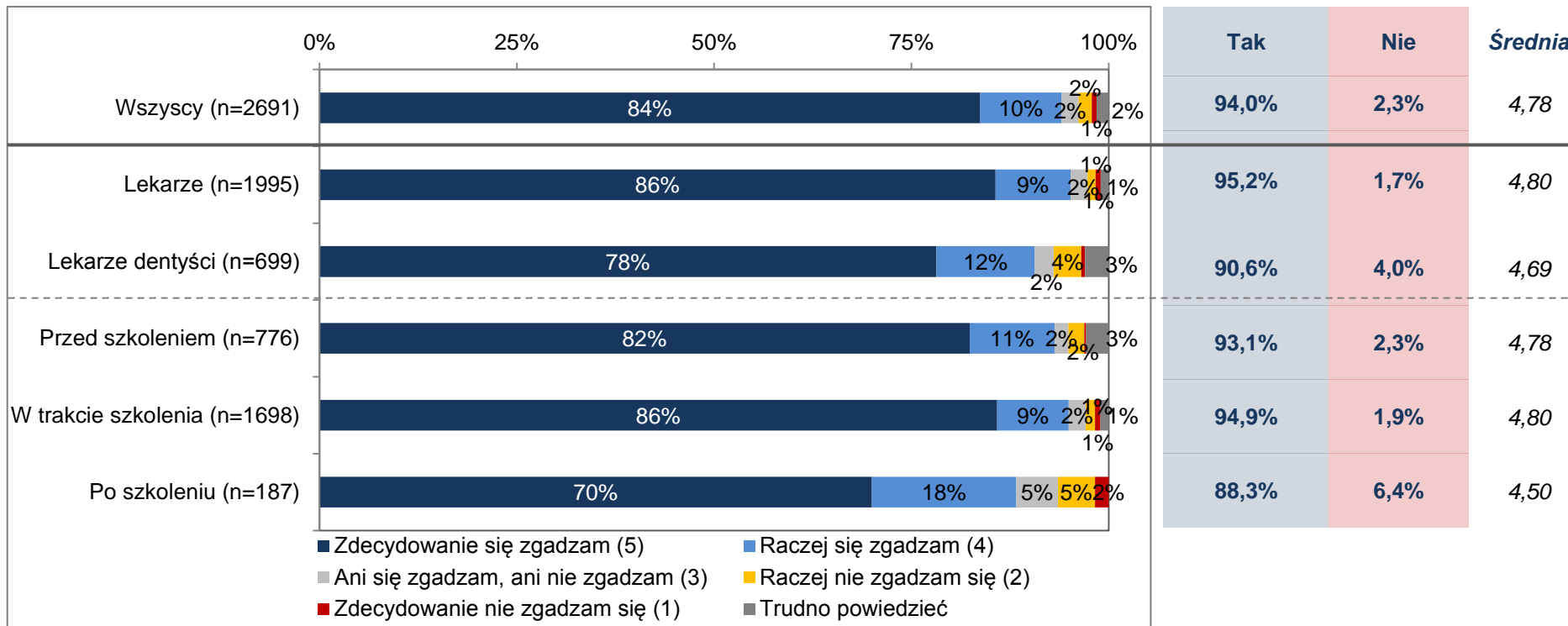
Ocena propozycji udoskonalenia system i sposobu przeprowadzania egzaminu specjalizacyjnego: Zewnętrzna, rutynowa kontrola poprawności pytań i odpowiedzi egzaminacyjnych

Prawie wszyscy badani (96,9%, 87% opinii zdecydowanie pozytywnych) zgodzili się, że **zewnętrzna, rutynowa kontrola poprawności pytań i odpowiedzi egzaminacyjnych** udoskonaliliby system przeprowadzania egzaminów specjalizacyjnych.

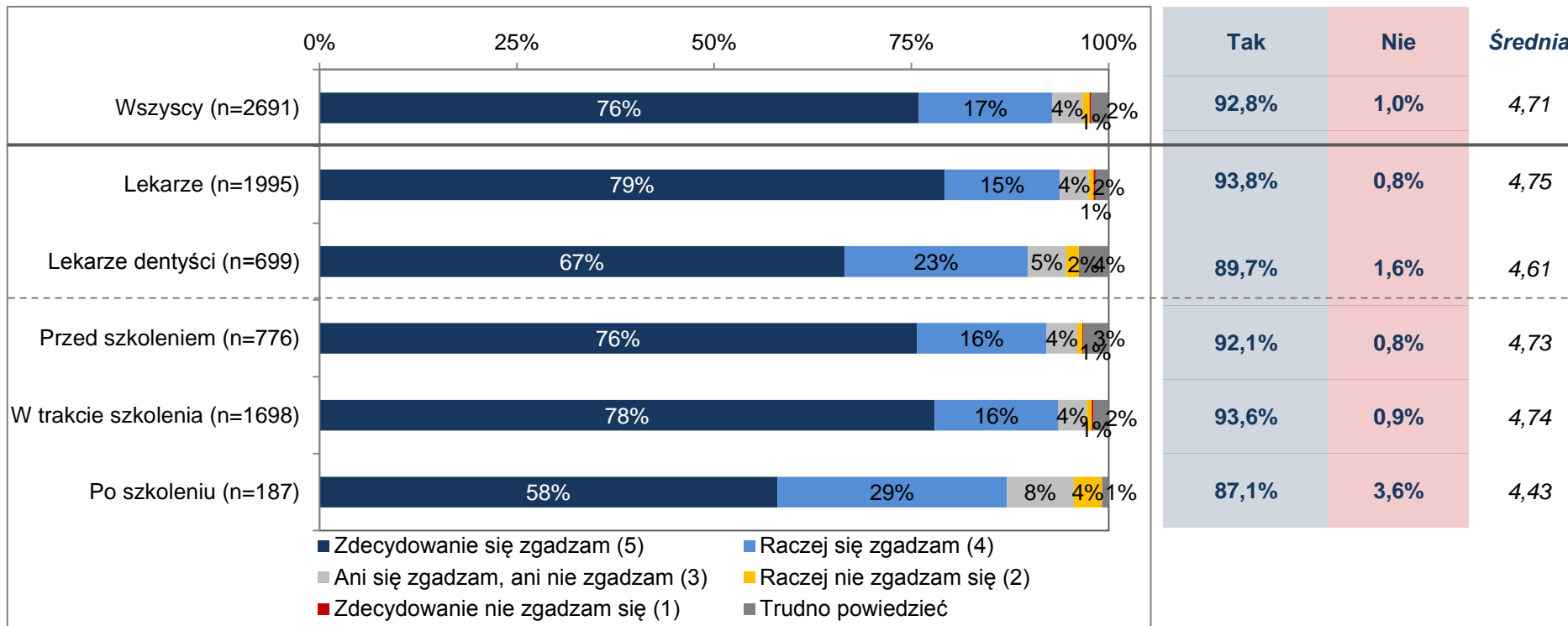
Jest to najwyżej oceniona z objętych badaniem propozycji zmian.

Ocena propozycji udoskonalenia system i sposobu przeprowadzania egzaminu specjalizacyjnego: Ujawnianie pytań egzaminacyjnych wraz z właściwymi odpowiedziami

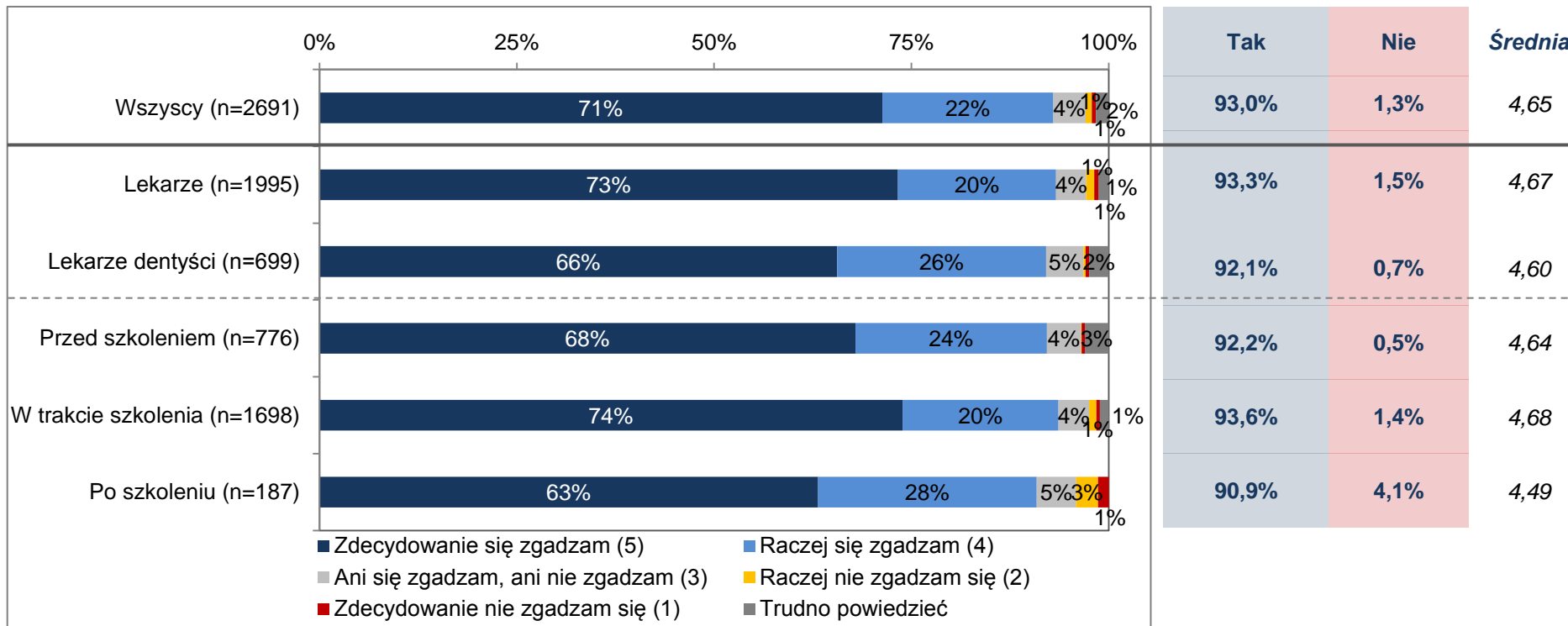
Również prawie wszyscy badani (94%) zgodzili się, że ujawnianie pytań egzaminacyjnych wraz z właściwymi odpowiedziami udoskonaliliby sposób przeprowadzania egzaminów specjalizacyjnych. Aż 86% badanych wyraziło o tej propozycji zdecydowanie pozytywną opinię.

Ocena propozycji udoskonalenia system i sposobu przeprowadzania egzaminu specjalizacyjnego: Bardziej praktyczny charakter pytań egzaminacyjnych odnoszących się do konkretnych przypadków

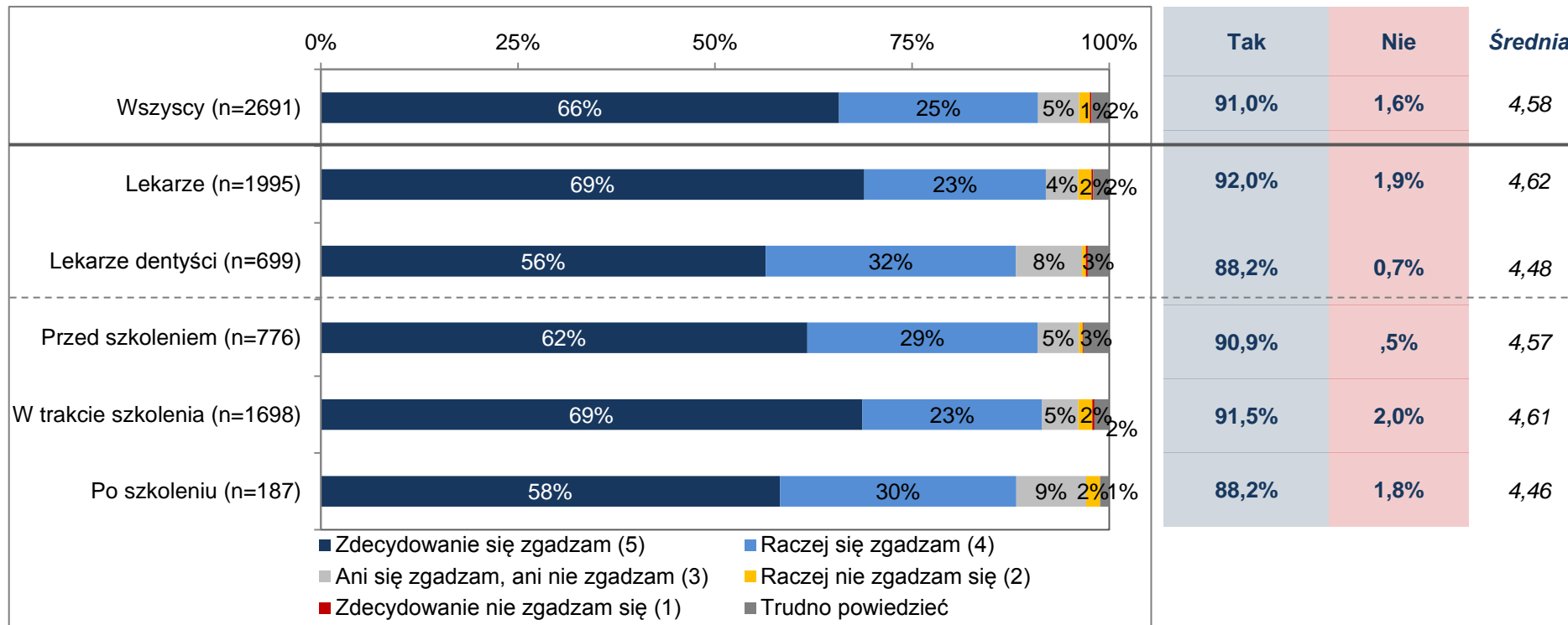
Propozycja, by pytania egzaminacyjne miały bardziej praktyczny charakter została oceniona jako udoskonalenie sposobu przeprowadzania egzaminów specjalizacyjnych przez dziewięciu na dziesięciu badanych (92,8%), z czego aż trzy czwarte (76%) wyraziło swoje zdecydowane poparcie.

Ocena propozycji udoskonalenia system i sposobu przeprowadzania egzaminu specjalizacyjnego: **Spójność i ograniczony zakres wiedzy wymaganej do egzaminu**

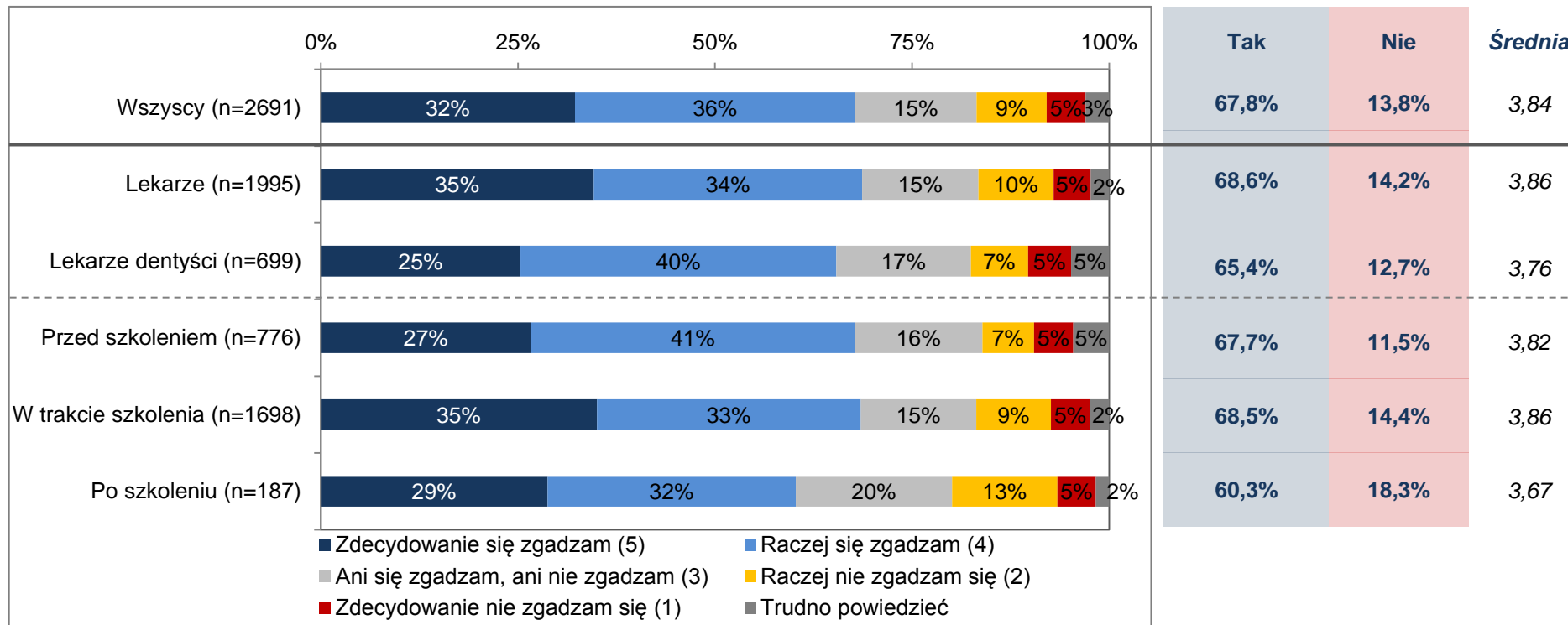
Prawie wszyscy badani (93%) zgodzili się, że **spójność i ograniczony zakres wiedzy wymaganej do egzaminu** udoskonaląby sposób przeprowadzania egzaminów specjalizacyjnych. Aż 86% badanych wyraziło o tej propozycji zdecydowanie pozytywną ocenę.

Ocena propozycji udoskonalenia system i sposobu przeprowadzania egzaminu specjalizacyjnego: Ujednolicone wytyczne odnośnie sposobu postępowania lekarskiego

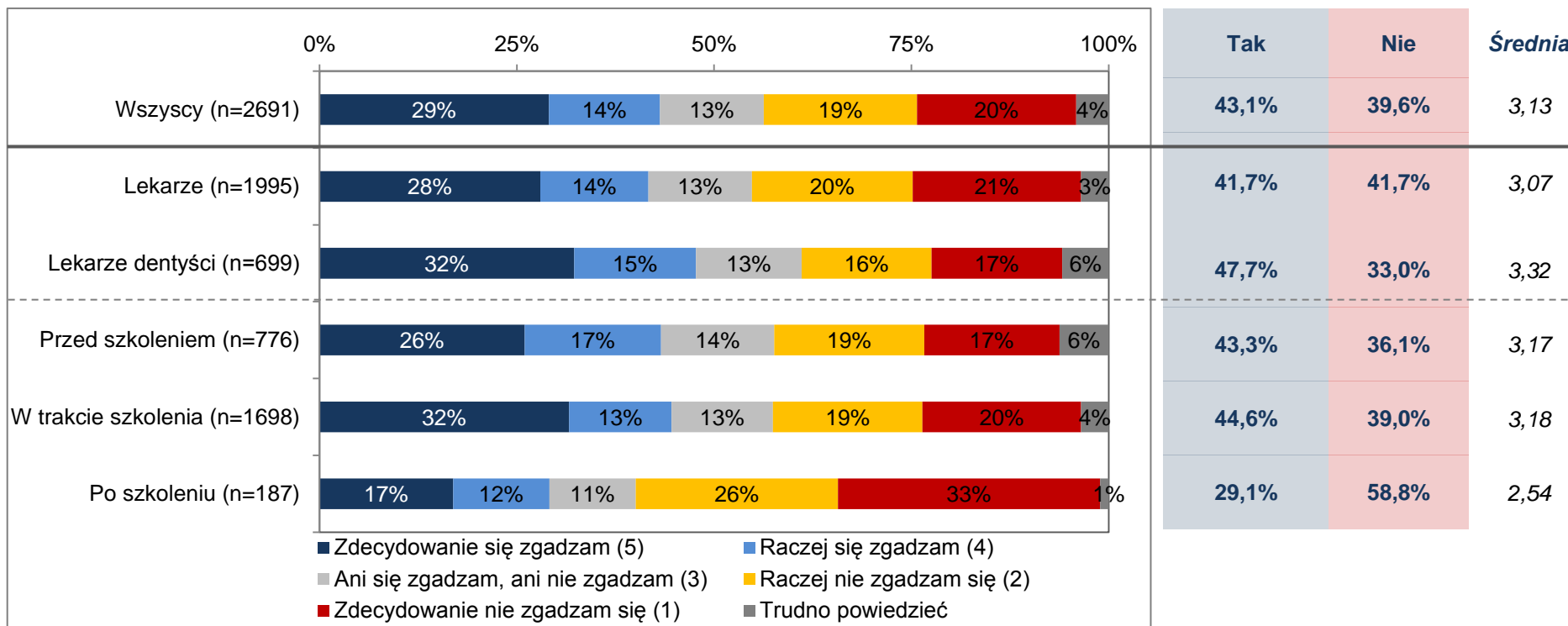
Dwóch z trzech respondentów (66%) zdecydowanie zgodziło się, że ujednolicone wytyczne odnośnie sposobu postępowania lekarskiego mogą przyczynić się do udoskonalenia systemu egzaminu specjalizacyjnego. W sumie aż dziewięć na dziesięć badanych osób (91%) wyraziło pozytywne zdanie w tej kwestii.

Ocena propozycji udoskonalenia system i sposobu przeprowadzania egzaminu specjalizacyjnego: Systematyczne kolokwia w trakcie specjalizacji, rozkładające naukę teorii na kilka lat

Propozycja wprowadzenia systematycznych kolokwiów spotkała się z umiarkowanie pozytywną oceną. Dwie trzecie badanych (67,8%) zgodziło się, że jest to rozwiązanie udoskonalające system, jednak tylko co trzeci był o tym przekonany zdecydowanie.

Ocena propozycji udoskonalenia system i sposobu przeprowadzania egzaminu specjalizacyjnego: Zamiast egzaminu pozytywna opinia opiekuna/mentora decydującego o przyznaniu specjalizacji, jeżeli zostaną spełnione „twarde” kryteria

- Wprawdzie odsetek osób pozytywnie oceniający pomysł o przyznawaniu tytułu specjalisty przez opiekuna/mentora był wyższy niż odsetek osób oceniających go negatywnie (43,1% vs 39,6%) ale należy uznać, że opinie na ten temat są podzielone. Trzeba zwrócić uwagę na dość silny sprzeciw w grupie osób, które już ukończyły szkolenie specjalizacyjne (58,8% ocen negatywnych, w tym 33% zdecydowanie odrzucających propozycję).
- Propozycja zastąpienia egzaminu decyzją opiekuna uzyskała wyższy stopień akceptacji wśród lekarzy dentyistów niż wśród lekarzy.

Dziękujemy

www.osai.nil.org.pl